

Expanding the Circle of Believers

Rabbi Avi Strausberg — strausberg@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 5784/2024

1. Sihot HaRan 53

If you have faith, you are truly alive. When you have faith, every day is filled with good.

When things go well, it is certainly good. But when you have troubles, it is also good. For you trust that God will eventually have mercy, and the end will be good (cf. Deuteronomy 8:16). Everything must be good, for it all comes from God.

The life of a person without faith is no real life. When evil befalls him and he loses his liveliness. There is nothing to rouse or comfort him, for he has no faith, and he goes without God and His providence and without good.

But if you have faith, your life is good and pleasant.

מי שיש לו אמונה – חייו חיים, והוא מבקש
 ימי חיו בטוב תמיד. כי כשהולך לו כראוי
 ויש לו טוב, בודאי טוב לו. ואפילו כשאינו
 כך (דהינו שאין מתנהג לו כסדר ויש לו
 יסורים ח"ו) גם-כן טוב, כי הוא בטוח
 שאף-על-פי-כן השם יתברך ירחם עליו
 להבא ויטיב אחריתו. כי מאחר שהכל
 מאתו יתברך בודאי הכל לטובה.

אבל מי שאין לו אמונה ח"ו, חייו אינם
 חיים כלל, כי תכף כשעובר עליו איזה רעה
 שוב אין לו שום חיות, כי אין לו במה לנחם
 עצמו כלל, מאחר שאין לו אמונה כלל, ואין
 לו שום חיות ושום טוב, מאחר שהולך בלי
 השם יתברך ובלי השגחה רחמנא לצלן.

אבל על-ידי אמונה מה טוב ויפה החיות
 שלו כנ"ל.

2. Rebbe Nachman, Likutei Etzot, Truth and Faith, 45-45

Faith depends on a person's mouth. We must say we believe — say it out loud! As it is written in the Psalms (89:1) "I will make known Your faithfulness *with my mouth*." When a person has a crisis of faith, or even passing doubts, it is very good if he says out loud: "I believe." Just expressing your faith in words is itself one kind of faith. Through doing this you can come to

האמונה תולה בפה של האדם,
 שצריך לומר האמונה בפה, כמו
 שכתוב: "אודיע אמונתך בפי". ועל-כן
 כשאדם נופל מאמונה ח"ו, עצה לזה
 – שידבר האמונה בפיו, שיאמר בפה
 מלא שהוא מאמין וכו'. כי זה בעצמו
 שמדבר בפיו דבורי אמונה, זה בעצמו
 הוא בחינת אמונה. גם על-ידי זה

genuine faith, because faith is dependent upon the mouth. In the same way one should also be very careful never to say anything which implies even a slight lack of faith, let alone complete disbelief. Even if you believe in your heart, you should never express disbelief even as a joke, or even if you are only quoting someone else in order to ridicule them. It is very wrong to do this and it is very damaging to your faith. Even as a joke it is forbidden to say anything which implies disrespect of God, even in jest.	זוכה לבוא לאמונה שלמה, כי האמונה תולה בפה של אדם כנ"ל: וכן להפך ח"ו, צריך לזהר מאד שלא להוציא מפיו איזה דבור של כפירה ואפיקורסות ח"ו, אפלו בדרך ליצנות. דהינו שבלבו הוא מאמין, רק שהוא אומר דבור זה של כפירה בשם אחר, ומתלווץ ממנו. גם זה הוא אסור גדול, כי זה מזיק לאמונה. כי על השם יתברך ברוך הוא אסור לומר דברי הלצות, אפלו בדרך שחוק:
---	--

3. Rebbe Nachman, Sihot HaRan 146

The word <i>kashya</i>—a “difficulty” or “question”—consists of the initial letters of the verse “<i>Shema Y-K-V-K Koli Ekra</i>: Hear, God, my voice—cry...” (Psalms 27:7). When you cry out in your heart, this itself is an aspect of faith. You may have many doubts and questions, but when you cry out in your heart it shows that you still have a spark of true faith. Without this spark you would not cry out at all. Your very cry is therefore an aspect of faith. Understand this. This cry can also bring you to faith. The cry itself is an aspect of faith, but it is still very weak. Yet this very cry can elevate and strengthen your faith until all your questions disappear. Even if you have not yet attained this, the cry itself is very beneficial.	שיה' להתורה קשיא ראשי תבות "שמע ה' קולי אקרא" (תהלים כז ז) ... והעקר כי הצעקה בלבו בעצמה הוא בחינת אמונה כי אף על פי שבאים עליו כפירות גדולות וקשיות, עם כל זה מאחר שצועק על כל פנים בלבו, בודאי עדין יש בו ניצוץ ונקדה מהאמונה הקדושה כי אם חס ושלום, לא היה בו עוד שום נקדה מהאמונה כלל לא היה צועק כלל. נמצא שהצעקה בעצמה הוא בחינת אמונה והבן זה. וגם על ידי הצעקה זוכין לאמונה הינו שהצעקה בעצמה הוא בחינת אמונה כנזכר לעיל רק שהאמונה היא בקטנות גדול ועל ידי הצעקה בעצמה יכול לזכות לאמונה הינו להעלות ולגדל את האמונה עד שיתלקו הקשיות ממנו ואפלו אם אינו זוכה לזה עדין אף על פי כן הצעקה בעצמה טוב מאד וכנזכר לעיל.
--	---

4. Rebbe Nachman, Likutei Moharan II 5:2

Psalms 130:1

A song of ascents. Out of the depths I call You, O LORD.	שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעְמָקִים קְרָאתִיךָ ה'.
---	---

When faith is so blemished and fallen that even the cries, the wordless screams, are of no avail, one has to cry out from the heart alone, as in “Let their heart cry out to God” (Lamentations 2:18). This is the heart alone crying out, without the voice, as in “Out of the depths I call out to You, O God!” (Psalms 130:1)—from the heart’s depths.	כְּשֶׁנִּתְקַלְקַל וְנוֹפֵל הָאֱמוּנָה, עַד שֶׁאֵין מוֹעִיל אֶפְלוֹ קוֹל צַעֲקָה, שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דְבוּר כָּנ"ל, אֲזִי צָרִיכִין לַצַּעֲקָה מִן הַלֵּב לְבַד, בְּבַחֲיִנַת (אִיכָה ב' י"ח): צַעֲקָה לָבָם אֶל ה', שֶׁהוּא צַעֲקַת הַלֵּב לְבַד, בְּלִי קוֹל, בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים ק"ל א'): מִמַּעְמָקִים קְרָאתִיךָ ה' – מִמַּעְמָקֵי דִלְבָּא.
--	--

5. Rabbi Natan Zvi Finkel, Ohr HaTzafun

Because of this, the Great Assembly established prayer in the language of the present tense: “redeemer of Israel,” “gather of God’s dispersed people Israel,” “builder of Israel,” “the one who returns God’s present to Zion,” and so forth, and not in the future tense because in every time, in every situation and in every circumstance, it’s upon us to see that God is acting in this moment itself in redeeming Israel and in gathering the disperse and so forth. And anyone who doesn’t recognize this is lacking in the foundations of faith. Because of this the Sages say, “Anyone who answers an orphaned amen without knowing to which blessing they answer, their children will be orphans; anyone who recites an abbreviated amen, his days will be abbreviated, truncated his days will be truncated, meaning that one grasps to answer amen before the blessing or isn’t precise in enunciating amen, for this person there is serious punishment, because the blessings express the foundations of faith. And this is the true meaning of the word	ומשום כך תיקנו אנשי כנסת הגדולה א התפילות בלשון הווה: “גואל ישראל”: “מקבץ נדחי עמו ישראל”: “בונה ירושלים”: “המחזיר שכינתו לציון” וכדומה, ולא בלשון עתיד כי בכל זמן, בכל המצבים ובכל הנסיבות, עלינו לראות שה, פועל באותה שעה עצמה בגאולת ישראל ובקיבוץ נדחי ישראל וכדומה. ומי שאינו מכיר בזה, חסר לו ביסודות האמונה. ומשום כך אמרו חז"ל: “כל העונה אמן יתומה יהיה בניו יתומים: חטופה יתחטפו ימיו: קטופה יתקטפו ימיו” (ברכות מז), והיינו שחוטף לענות “אמן” לפני גמר הברכה או מאחר לענות או אינו מדקדק כביטוי “אמן”, ומגיע עונש כה חמור על כך, כי הרי בברכות מתבטאים עיקר יסודות האמונה. וזהו באמת פירושה של המלה “אמן”, ואם הוא אינו מדקדק באמירתו או משתהה בזה, הרי זה פגם באמונתו, ומי שפגום באמונה פגומים
---	--

“amen,” and if he is not precise in his speech or hesitates, this is a blemish in his faith, and someone who is blemished in their faith, is blemished in their life, and all of their days will be shortened and cut off.	כאמור כל חייו, וכל ימיו חטופים וקטופים
---	--

6. Faith, Rivka Lubitch

The first generation, people of faith they were. And what was the faith of the first generation? Faith [emunah], which is to say, Truth [Amen i.e. Emet]. For they saw God and His wonders at the Red Sea and knew as the truest of truths that <i>God is the Lord</i> and took us out of Egypt, and split the Sea for us, like a woman who sees a friend and knows clear as day, that she is alive and well. As is written, <i>And the people saw God and they believed in God and in Moses His servant</i> (Exodus 14,31). (That is to say) They saw, they believed, they knew. The middle generations, they too , were people of faith. How? For they hadn't seen God and His wonders. Rather, Faith [Emunah], which is to say, Trust [Eimun], they placed their trust in the faith of their ancestors, that <i>God is the Lord</i> and it was He who took them out of Egypt and split the Sea for them. They trusted God, in what He had done, and what He would do in the future to come. And they would say, <i>I believe with perfect trust in the coming of the Messiah and though he may tarry, with all of that, I will wait for him, at every day to come.</i>	דור ראשון אנשי אמונה היו. ומהי אמונתו של דור ראשון? אמונה לשון אמת. שראו את ה' ואת נפלאותיו בים סוף וידעו אמת לאמיתה שה' הוא האלוהים, והוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים, כאישה הרואה את חברתה ויודעת כשמש בצהריים שהיא חיה וקיימת. שנאמר, וַיֵּרְאוּ הָעָם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְה' וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ (שמות יד, לא). היינו ראו, היינו האמינו, היינו ידעו. דורות אמצעיים אף הם אנשי אמונה היו. כיצד? שהרי אלה לא ראו את ה' ואת נפלאותיו. אלא אמונה לשון אמון, שהיו נותנים מבטחם באמונת אבותיהם ואימותיהם שה' הוא האלוהים והוא אשר הוציאם ממצרים וקרע להם את הים. נתנו אמון באלוהים במה שעשה ובמה שעתידי לעשות. ואלה היו אומרים: אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא.
---	--

The last generation, they too are called people of faith. How? This generation, after all, questions the truth and questions the faith of their ancestors and does not place trust in anything. And how can a generation like this have faith? Rather, Faith, which is to say, taking care of [omnut]. They take care of God and His Torah, and raise and rear them up. Till God becomes the Lord and His Torah becomes Torah. As is written, <i>As the nurse [omein] bears the nursing babe</i> (Num 11,12). For the nursing babe places trust [eimun] in the nurse [omein] and the nurse takes care [omein] of the nursing babe, nurtures her, raises her and loves her.	דור אחרון, אף הוא קרוי אנשי אמונה. הכיצד? והרי דור זה מהרהר אחר האמת ומהרהר אחר אמונותיהם של אבותיו ואימותיו, ואינו נותן אמן בדבר. וכיצד מאמין דור שכזה? אלא שאמונה לשון אומנות. אומנים הם את האלוהים ואת תורתו, ומגדלים ומטפחים אותם עד שנעשה ה' לאלוהים ותורתו נעשית לתורה. שנאמר, כְּאִשָּׁר יֵשָׂא הָאֵמֶן אֶת הַיֹּנֵק (במדבר יא, יב). שהיונק נותן אמן באומן, והאומן, אומן את היונק. מטפחו, ומגדלו ואוהבו.
--	--

2. I Wasn't One of the Six Million, Yehuda Amichai

I believe with perfect faith that at this very moment millions of human beings are standing at crossroads and intersections, in jungles and deserts, showing each other where to turn, what the right way is, which direction. They explain exactly where to go, what is the quickest way to get there, when to stop and ask again. There, over there. The second turnoff, not the first, and from there left or right, near the white house, by the oak tree. They explain with excited voices, with a wave of the hand and a nod of the head: There, over there, not that there, the other there, as in some ancient rite. This too is a new religion. I believe with perfect faith that at this very moment.	אני מאמין באמונה שלמה שברגע זה עומדים מיליוני בני אדם בצמתי דרכים במפגשי רחובות, במדבריות ובג'ונגלים והם מראים האחד לחברו היכן לפנות ומהי הדרך ומה הכיוון ומסבירים היכן לפנות ולאן לפנות ואיך להגיע בדרך המהירה ביותר ואיפה לשוב ולשאול אדם אחר. לשם לשם. לא, אלא רק בפניה השנייה ימינה, ומשם שמאלה או ימינה, ליד הבית הלבן, ליד עץ האלון, והם מסבירים בקולות נרגשים ובהנפת ידיים ובתנועות ראש, לשם לשם, לא השם הזה, השם האחר, כמו בפולחן קדום. גם זו דת חדשה. אני מאמין באמונה שלמה שברגע זה
--	--

